

СТАНОВИЩЕ

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ПЛОВДИВ
Вх № Р.4660/1 09.09.2021 г.

Съгласно Заповед на Ректора на МУ- Пловдив № Р-1336/18.08.2021 г.

от Проф. д-р Господинка Радева Пракова-Василева, дм – Ръководител на „Първа Катедра по Вътрешни болести и Обща медицина“ при Медицински Факултет на Тракийски Университет – Стара Загора
на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“, професионално направление 7.1 Медицина научна специалност „Обща медицина“

Автор: доц. д-р Радост Спиридонова Асенова, дм

Катедра: „Урология и Обща медицина“, Медицински факултет на МУ-Пловдив

Тема: „Пътят от професионалното изпепеляване към професионалното удовлетворение в общата медицинска практика. Обща медицина като професионален избор“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на електронен носител е в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в РБългария и Правилника за приложението му на МУ-Пловдив за придобиване на научна степен „доктор на науките“ от 28.01.2021г., и включва всички необходими документи.

Доц. д-р Р.Асенова придобива магистърска степен по медицина през 1997г., ВМИ-Пловдив. Има две медицински специалности - Обща медицина (2004г.) и Трудова медицина (2008г.), и втора магистърска степен по Здравен мениджмънт (2009г.). През 2009г. придобива ОНС „Доктор“, а от 2012г. и 2016г., заема академичната длъжност „Доцент“ съответно в секция Обща медицина към Катедра „Здравен мениджмънт, икономика на здравеопазването и обща медицина“, ФОЗ и Катедра „Урология и обща медицина“, МФ, МУ-Пловдив. От месец април 2020г. и понастоящем, доц. д-р Р. Асенова е избрана за ръководител на Катедрата по „Урология и обща медицина“ към Медицински факултет, МУ Пловдив.

Доц. д-р Р.Асенова има над 20 допълнителни квалификационни курсове у нас и в чужбина в областта на Общата медицина. Основен лектор по същата дисциплина в модул „Основи на общата медицинска практика“ за лекари-специализанти по Обща медицина. Била е гост-лектор на множество научни форуми у нас и в чужбина. Участвала е в преподавателска мобилност в редица университети в чужбина - Гърция (2009 и 2010г.), Италия (2008г.), Турция (2008г.), Белгия и Литва (2007г.). Член е на 7 международни и 4 национални научни организации. Участвала е в 25 научни проекта, от които 10 международни, била е модератор на редица международни и национални научни форуми. Доц. д-р Р.Асенова е рецензент за 5 научни списания у нас и в чужбина, участва в редакционната колегия на 5 научни списания. Владее писмено и говоримо английски език.

2. Актуалност на тематиката

Двадесет години след въвеждане на клиничната специалност „Обща медицина“, проблемите свързани с професионалния избор на младите лекари и с разнородните по своята същност дейности, водещи до професионално изпепеляване на семейните лекари, продължават да са изключително актуални и определят значимостта на дисертационния труд. За първи път е приложена комбинация от качествени и количествени изследователски методи, което позволява детайлна оценка и очертава взаимовръзки по отношение на уязвимостта и устойчивостта в професията на ОПЛ с характеристика на позитивните аспекти. Валидираният въпросник за оценка на споделено вземане на решение SDM-Q-Doc Bulgarian, валидирането на международно приетата дефиниция за полиморбидност на български език, както и учредяването на Сдружение на обучители и изследователи в България по обща медицина (СОИБОМ) определят научно-приложния характер на дисертацията. Предложен е интервенционален модел за професионално ориентиране, изискващ участие и координиране

на работата между правителствени, неправителствени, съсловни организации и висшите училища.

3. Познание на проблема

Дисертационният труд съдържа всички основни раздели. Написан е на 220 стандартни страници, богато онагледен с 56 таблици, 25 фигури, 9 схеми и 9 приложения. Библиографията съдържа 296 източника, от които 64 на кирилица.

Литературният обзор показва задълбоченото познание на проблема, а анализът на достъпните данни определя и основната цел на доц. д-р Р.Асенова, насочена към изследване не само на факторите, свързани с уязвимостта на общопрактикуващите лекари за развитие на бърнаут синдром, но и на тези, които придават устойчивост в професията. Литературният обзор включва всички аспекти на изследването и кореспондира с поставените шест основни задачи.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване позволява постигане на определената цел и получаване на адекватен отговор на задачите в дисертационния труд. Подробно са описани единиците за наблюдение и изследване, използваните количествени и качествени методи, скалите за оценка по отделните панели и процедури по валидиране, съгласно стандартизирана методология за приложените въпросници. Използвани са специфични софтуерни програми и е направена прецизна статистическа обработка на получените резултати. Проучването има получена положителна оценка от Етична комисия към Медицински университет Пловдив.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Получените резултати от дисертационния труд са представени в 150 страници, богато онагледени с доказателствен материал и дискутирани на базата на съществуващите в литературата данни. Извършена е мащабна работа, която включва резултати от проведено пряко интервю с ОПЛ относно позитивни фактори в практиката, положителните аспекти на специалността през погледа на студенти от 5-ти медицински курс, резултати от проведена Делфи процедура за валидиране на изведените позитивни аспекти и номинална група за приоритизирането им, резултати от проведено телефонно интервю за положителните елементи в работата и идентифициране на фактори, които биха направили професията по привлекателна и атрактивна за избор. Последното репрезентативно проучване е проведено сред 832 ОПЛ от всички 28 области. На основание на получените резултати доц. Р. Асенова предлага модел за професионално ориентиране с цел превенция на бърнаут синдром, включващ личностни аспекти като задължителен и неотменен фактор за професионално развитие (професионален подбор и обучение), философията на специалността (обучение) и работна среда (здравна политика и обучение). Прави впечатление изключително подробното представяне на получените резултати, като към всеки раздел са дискутирани и анализирани подобни научни проучвания и са дадени конкретни изводи. Този раздел е много добре илюстриран с 55 таблици, 25 фигури и 4 схеми.

Основните изводи са точно и ясно формулирани и съответстват на поставените задачи. Приносите от дисертационния труд имат оригинален характер - за първи път е приложена комбинация от качествени и количествени изследователски методи, което позволява детайлна оценка и очертава взаимовръзки по отношение на уязвимостта и устойчивостта в професията на ОПЛ с характеристика на позитивните аспекти. Установени са конкретни взаимовръзки между скалите за оценка на локус на контрол, пациент-центрираност при полиморбидни пациенти; нива на бърнаут и удовлетвореност на ОПЛ в България.

Научно-приложният характер на дисертационния труд е във валидиране на въпросник за оценка на споделено вземане на решение SDM-Q-Doc Bulgarian и на международно приетата дефиниция за полиморбидност на български език. Особено значение има учредяването и дейността на Сдружението на обучители и изследователи в България по обща медицина (СОИБОМ), на което доц. д-р Р.Асенова е председател, и което промотира специалността и създава международни, интердисциплинарни контакти. Разработен е интервенционален модел за професионално ориентиране, който предполага координиране на работата между правителствени, неправителствени, съсловни организации и висшите училища.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Дисертационният труд е реализиран чрез изпълнение на 6 научно-изследователски проекта, от които 3 международни. Публикувани са 13 научни статии в списания, реферирани в Scopus и/или Web of Science, в т.ч. 5 статии с IF, от които на 7, доц. д-р Р.Асенова е първи автор. На английски език са 8 от публикациите. Представени са 17 цитирания в Web of Science на две от статиите, което потвърждава, че публикуваните резултати са оценени от международната научна общност.

Към проведеното изследване и представените материали нямам критични бележки и препоръки.

7. Автореферат

Авторефератът съдържа 64 страници и отговаря по съдържание и качество на научния труд. Онагледен е с 15 таблици, 13 фигури и 4 схеми и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените за становище материали, както и моите лични впечатления, ми дават основание да считам, че приносът на доц. д-р Р.Асенова е основен за разработването на настоящия дисертационен труд. Задълбоченото проучване на проблемите на общопрактикуващите лекари, богатата ерудиция и опит в изследването на разглеждания проблем позволяват на доц. д-р Р. Асенова да постави тази актуална, не само за страната тема, да получи резултати, изводи и приноси с оригинален и научно-приложен характер.

Едни от впечатляващите резултати е разработения интервенционен модел за професионално ориентиране с цел превенция на бърнаут синдром при общопрактикуващите лекари, както и учредяването на Сдружение на обучители и изследователи в България по обща медицина (СОИБОМ) - една интердисциплинарна професионална организация, чиято основна цел е промотиране на специалността Обща медицина.

Дисертационният труд на доц. д-р Р.Асенова отговаря на изискванията от ЗРАСРБ и на Правилника за приложението му в МУ-Пловдив за присъждане на научната степен "Доктор на науките". Посочените качества на научния труд, резултатите от значителната по обем изследователска дейност и направените приноси са основание за моята положителна оценка, и предлагам на Научното жури да присъди НС „Доктор на науките“ на доц. д-р Радост Спиридонова Асенова по научната специалност „Обща медицина“, в професионално направление 7.1. Медицина, от област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт.

02.09.2021 г.
град Стара Загора

Изготвил становището:

Проф. д-р Господинка Пракова, дм

